

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
BALKAN ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YAYINLARI

LOŞNA KONGRESİ

Fane VEIZI

Arnavutçadan Çeviren
Sindi BILIBASHI

Editör
Meral JAHJAI

EDİRNE 2022

Trakya Üniversitesi Yayın No: 296
T.Ü. Balkan Araştırma Enstitüsü Yayın No: 22

LOŞNA KONGRESİ

EDİTÖR: Öğr. Gör. Meral JAHJAI
ORCID: 0000-0002-1733-1549

Çeviri: Öğr. Gör. Sindi BILIBASHI
ORCID: 0000-0002-2273-2742

İnceleyenler: Dr. Öğr. Üyesi İtir RRUGA
Dr. Öğr. Üyesi Fatih ŞABANI

Dizgi: Öğr. Gör. Utku KIRLIDÖKME

Düzeltilme: Dr. Öğr. Üyesi Vahit Cemil URHAN

Kapak Tasarım: Fatma YAZICI

Baskı: Trakya Üniversitesi Matbaası
Edirne Teknik Bilimler MYO Sarayıçı Yerleşkesi / EDİRNE
E-Mektup: matbaa@trakya.edu.tr
1. Baskı: 2022
ISBN: 978-975-374-345-7

Copyright © Trakya Üniversitesi Yayınevi
Bu kitapta yer alan tüm yazıların dil, bilim ve hukuk açısından sorumluluğu yazar(lar)ına aittir. Trakya Üniversitesinin yazılı izni olmadan bir kısmı veya tamamı çoğaltılamaz veya kopya edilemez.
Kitapta yayımlanan yazılarda savunulan görüşler Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsünü hiçbir surette bağlamaz.

YAZIŞMA ADRESİ

Trakya Üniversitesi Balkan Yerleşkesi Enstitüler Binası
Balkan Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
22030 Edirne / TÜRKİYE

Telefon: +90 284 - 235 34 58 **Belgegeçer / Fax:** +90 284 - 236 31 79
E-Mektup: bae@trakya.edu.tr

EDİRNE 2022

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	i-ii
ÖN SÖZ.....	iii-iv
GİRİŞ.....	1-8
LUSHNJË/LOŞNA KONGRESİ.....	9-10
BİRİNCİ BÖLÜM	
Birinci Dünya Savaşı Sırasında Arnavutluk.....	11-40
İKİNCİ BÖLÜM	
1919 Yılında Arnavutluk Durrës/Draç Kongresi.....	41-64
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
Lushnjë/Loşna Kongresi ve Tarihî Önemi.....	65-95

SUNUŞ

Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsü kuruluşundan itibaren faaliyet ve ilgi alanını oluşturan Balkanlar'ı odağına alan sempozyum, çalıştay, panel ve konferans gibi farklı akademik etkinlikler gerçekleştirilmenin yanı sıra yayın faaliyetlerinde bulunmaya ayrıca önem vermiş ve çeşitli kitaplar yayımlamıştır. 2021 yılından itibaren yayımlamaya başladığımız ve süreklilik göstermesini hedeflediğimiz Balkan Dilleri ve Edebiyatları Araştırmaları, Balkan Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler Araştırmaları ve Balkan Tarihi Araştırmaları kitaplarımıza 2022 yılında Balkan Edebiyatlarından Seçme Hikâyeler (I Çağdaş Yunan Edebiyatı, II Boşnak Edebiyatı, III Arnavut Edebiyatı, IV Bulgar Edebiyatı) adı altında iki dilli olarak hazırlanan hikâyeye seçkileri dahil oldu.

Enstitümüz edebiyat dışında Balkan dillerinde yazılmış tarih, siyaset bilimi, halk bilimi vb. alanları konu alan kitapların tercüme edilerek Türkçeye kazandırılmasını ve Türk bilim alemine sunulmasını da önemli bir vazife addetmektedir. Buradan hareketle yayın faaliyetlerimiz arasında Balkan dillerindeki kitapların çevirilerine de yer vermeye çalışmaktayız. Enstitümüz Balkan Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Öğr. Gör. Sindi Bilibashi'nin Arnavutçadan tercüme etmiş olduğu ve aynı anabilim dalından Öğr. Gör. Meral Jahjai'nin editörlüğünü üstlendiği Fane Veizi'nin *Loşna Kongresi* başlıklı kitap bu düşüncenin bir ürünüdür.

Arnavutçadan çevirisi yapılan ve 1959 yılında Tiran'da yayımlanan eser üç bölümden oluşmaktadır. I. Bölüm: I. Dünya Savaşı Sırasında Arnavutluk, II. Bölüm: 1919 Yılında Arnavutluk Draç Kongresi, III. Bölüm: Loşna Kongresi ve Tarihi Önemi başlıklarını taşımaktadır. Kişi ve olayların daha iyi anlaşılması amacıyla editör tarafından geniş açıklamalar içeren dipnotlara yer verilmiştir. Eserde bahsi geçen konunun tarihsel arka planı ile ilgili olarak çevirmen tarafından giriş kısmında açıklamalar yapılmıştır.

Balkan Araştırma Enstitüsü Müdürü olarak çeviriyi gerçekleştiren Sindi Bilibashi'ye, çevirinin editörlüğünü üstlenen Meral Jahjai'ye, son düzeltmeleri yapan Dr. Öğr. Üyesi Vahit Cemil

Urhan'a, büyük bir özveriyle dizgisini gerçekleştiren Utku Kırıldökme'ye ayrı ayrı teşekkür ederim. Enstitümüzün çalışmalarına olan desteğini bizden hiçbir zaman esirgemeyen Üniversitemizin Rektörü Sayın Prof. Dr. Erhan Tabakoğlu'na ayrıca içtenlikle teşekkür ederim.

Kitabın Türk akademisinde Balkanlar üzerine çalışan ve ayrıca Balkanlara ilgi duyan araştırmacılara faydalı olmasını temenni ederim.

Doç. Dr. İbrahim Kelağa Ahmet
Enstitü Müdürü

Ön Söz

Beş asır boyunca Osmanlılar ile birlikte kader birliği yapan Arnavutlar, ulus devlet anlayışının uygulamaya konulduğu bir süreçte uluslararası arenada varlık gösterebilmek için bağımsızlıklarını ilan edip Osmanlı Devleti'nden ayrılmak zorunda kalmışlardır. 12 Kasım 1912 tarihinde İsmail Kemal'in önderliğinde başlayan bağımsızlık serüveni, hedefin aynı kalmasıyla birlikte önderlerin ve ittifakların değiştiği uzun ve meşakkatli bir sürecin başlangıcı olmuştur. “Henüz bağımsız bir devlet olma olgunluğuna sahip olunmadığı” iddiasıyla görmezden gelinen Arnavutların, yaşamakta olduğu topraklar büyük güçlerin aralarındaki çıkar çatışmasını ve yerel güçlerin etki alanlarını dengelemede bir araç olarak kullanılmıştı.

Tercüme edilerek okurun istifadesine sunulmuş olan *Loşna Kongresi* başlıklı bu eser, Osmanlı Devleti'nden ayrıldıktan sonra Arnavutların bir ulus olarak inşa sürecinde vermiş oldukları milli mücadele ve emperyal güçlere karşı yürütmüş oldukları savaş hakkında bilgi vermek gayesiyle kaleme alınmış bir eserdir. Her ne kadar *Loşna Kongresi* olarak isimlendirilmiş olsa da eserde sadece Loşna Kongresi hakkında bilgi vermekle yetinilmemiştir. Eser, Birinci Dünya Savaşı sırasında Arnavutluk'un tarihî ve siyasî durumu, 1918 senesinde yapılan Draç Kongresi ve akabinde kurulan hükûmeti ile 1920 senesinde yapılmış olan Loşna Kongresi ve hükûmeti hakkında ayrıntılı bilgi sunmaktadır.

Loşna Kongresi başlıklı eser, Enver Hoca Arnavutluk'unda 1959 senesinde Eğitim ve Kültür Bakanlığının yayını olarak yayınlanmıştır. Yayınlanmış olduğu dönemin ideolojik söylem ve hususiyetlerine uygun olarak kaleme alınmış olmasıyla birlikte, konu edindiği olaylar hakkında önemli bilgilerin aktarılmasını sağlayarak o dönemin aydınlatılması konusunda ışık tutmaktadır. Çalışmaya tarafımızdan “Giriş” bölümü yazılmış, ana metinde yer alan kişiler ve bazı olaylar hakkında da son dönemlerde yayınlanmış bazı çalışmalardan aktarılan ek bilgiler dipnot şeklinde verilerek konuya daha geniş bir perspektiften bakılması amaçlanmıştır.

Eserin konu edindiği dönem Osmanlı Devleti'nin bölgede artık bulunmadığı bir dönemdir. Ancak şu var ki eser, Türk kültür havzasında yetişmiş aydınların bölgede etkin olduğu bir dönem hakkında bilgi sunmaktadır. Dolayısıyla biz bu eser vasıtasıyla bir taraftan ortak tarihimiz hakkında hafızamızı tazelerken diğer taraftan da bir zamanlar Türk siyasî kültür tarihinde etkin olan bu kişilerin Osmanlı Devleti'nden ayrıldıktan sonraki faaliyetleri, varlık gösterme çabaları, hedefleri, umutları, hayal kırıklıkları ve akıbetlerini gözler önüne sermeye çalıştık.

Loşna Kongresi, daha yeni yeni araştırmalara konu edilmektedir. Dolayısıyla elimizdeki eser, Loşna Kongresi hakkında bilgi veren nadir çalışmalardan biri sayılmaktadır.

Eserin tercüme edilerek literatürümüze kazandırılmasında destek ve katkıları sebebiyle Rektörümüz Prof. Dr. Erhan Tabakoğlu'nun şahsında Trakya Üniversitesi'ne, üniversitemiz Balkan Araştırma Enstitüsü'ne ve Müdürü Doç. Dr. İbrahim Kelağa Ahmet'e, kitabı önce önerip daha sonra tercüme eden Öğr. Gör. Sindi Bilibashi'ye emek ve katkılarından dolayı müteşekkirimiz.

Balkan Çalışmaları alanında önemli sayılan bu türden çalışmalar aynı zamanda Balkanların tarihî başkenti olan serhat şehri Edirne'deki Trakya Üniversitesi'nin Balkanlara karşı duyduğu sorumluluk ve gösterdiği hassasiyetin de bir göstergesidir.

Öğr. Gör. Meral JAHJAI
Editör

Kasım 2022-EDİRNE